

XVII. MEĐUNARODNI GEOGRAFSKI KONGRES

Washington 8.—15. kolovoza 1952.*

JOSIP ROGLIĆ

Godine 1904. bio je u Washingtonu 8. međunarodni geografski kongres. Nakon 48 godina našli su se geografi svijeta (neki po drugi puta) u istom mjestu — dakako — u znatno izmijenjenim prilikama. Mnogo više od svih prijašnjih kongresa, na ovom je učestvovalo oko 1300 stručnjaka, većinom iz USA, i oko 400 iz drugih zemalja, a broj registriranih je mnogo veći. I u tom pogledu washingtonski kongres znatno prelazi onaj u Amsterdamu, koji je dosada bio najveća međunarodna geografska manifestacija. Bili su predstavnici iz 55 država svijeta (u Amsterdamu 36), od toga ih je 39 članica Međunarodne geografske unije. Nažalost, iz sovjetskog bloka nije bilo predstavnika (samo neke prijave iz Poljske i Čehoslovačke i jedan pisani referat iz Čehoslovačke); g. 1938. bilo je u Amsterdamu iz ovih zemalja 114 registriranih učesnika.

Od stranaca je najvećim brojem bila zastupana Velika Britanija, zatim Francuska, Zapadna Njemačka i dr. Daleka putovanja i skupoća Sjedinjenih država spriječili su, da broj stranih učesnika bude veći. Organizatori su pronašli mogućnosti, da ovo olakšaju za polovicu stranih učesnika: 130 ih je dobilo po 200 \$, dodijeljeno je 10 studijskih stipendija po 500 \$, i 60 stranih geografa je pozvano, da kao gosti drže predavanja na američkim sveučilištima ili rade u naučnim ustanovama. Ova materijalna pomoć bila je vrlo važna za uspjeh kongresa.

Kongres je organizirao Nacionalni geografski komitet USA, kome je predsjednik W. W. Atwood iz Odjela za međunarodne veze National Research Councila, a sekretar Walter W. Ristow iz Library of Congress. Na organizaciji je surađivalo do 30 osoba i velik broj zainteresiranih ustanova. Ali je bilo očito, da je vodstvo bilo u vještim i predanim rukama predsjednika W. W. Atwooda.

Okavo ogroman kongres imao je i veoma pogodno mjesto i uvjete za odvijanje rada. Centralno položeni hotel Statler davao je toliko prostorne mogućnosti, da niste bili svjesni, da je broj učesnika tako velik. Moderni klima-uređaji stvarali su svježinu, koja je bila kontrast zagušljivoj ljetnoj sparini, po kojoj je Washington na zlu glasu. Okupljenost sala za predavanje, velike skupove, izložbe, društvene prostorije davala je najveće mogućnosti zadržavanja u prostorijama kongresa i pridonijela je međusobnom upoznavanju učesnika — u tom pogledu vjerojatno je malo mjesta na svijetu, van USA, koja bi mogla pružiti te uvjete.

*Ovaj referat je čitan na sastanku Geografskog društva Hrvatske 1. XII. 1952.

Stručni rad kongresa odvijao se u 12 sekcija. Navodimo ih redom, koji je bio u službenom programu: 1. Sekcija za biogeografiju; 2. Sekcija za kartografiju; 3. Sekcija za klimatologiju; 4. Sekcija za demografiju i kulturnu geografiju; 5. Sekcija za geomorfologiju; 6. Sekcija za historijsku i političku geografiju; 7. Sekcija za hidrografiju; 8. Sekcija za regionalnu geografiju; 9. Sekcija za sirovine, poljodjelstvo i industriju; 10. Sekcija za nastavu geografije; 11. Sekcija za trgovinu i promet; 12. Sekcija za gradska i seoska naselja.

Ove su sekcije održale 27 sastanaka, kroz 8 prijedopodnevni ili poslijepodnevni zasjedanja. Ponekad su istovremeno zasjedale 4 sekcije, što je onemogućivalo sistematsko praćenje rada kongresa. Najviše je sastanaka održala Sekcija za geomorfologiju (5), zatim Sekcija za sirovine, poljodjelstvo i industriju (4), Sekcija za kartografiju (3) i t. d.

Pored toga su komisije i komiteti Međunarodne geografske unije održali 9 sastanaka, na kojima su u preglednim simpozijima raspravljani najvažniji problemi ili su dani izvještaji o radu. Takve su sastanke održale komisije za industrijske luke; za kartu svijeta (1:1.000.000), za medicinsku geografiju, za korišćenje aerofotografije; za periglacialnu morfologiju; za korišćenje tla i Komitet za izučavanje aridnih krajeva.

Održana su i dva plenarna simpozijuma: 1. O tropskoj Africi i 2. O svjetskoj prehrani. Ovamo treba dodati i specijalni sastanak, na kome je dosadanji predsjednik Međunarodne geografske unije G. B. Cressy održao predavanje »Prostor za 2,4 milijarde susjeda«. Na svečanom banketu čitao je H. W. son Ahlmann (sada švedski poslanik u Oslu) predavanje u spomen I. Bowmana: Pomjerenja ledenjaka i klimatska kolebanja.

Na početku (8. VII.) i na kraju (15. VIII.) održana su zasjedanja generalne skupštine Međunarodne geografske unije. Kad se tome doda, da je nedjelja (10. VII.) bila rezervirana za ekskurzije u Blue Ridge, u okolici i po samom Washingtonu, onda je nepunih sedam radnih dana bilo nabijeno programom.

Za referat je priopćeno 277 radova, za njih 220 organizatorima je na vrijeme dostavljen sadržaj. Posljednji su bili objavljeni i podijeljeni učesnicima, koji su se na taj način mogli lakše orijentirati o radu kongresa i prisustvovati onome, što ih najviše interesiralo. S obzirom na zemlje predavača, na prvom su mjestu USA (65), zatim Vel. Britanija (35), Francuska (26) i t. d. Ako se uzmu u obzir kontinenti, onda je Evropa bila daleko na prvom mjestu. Od 220 tiskanih sadržaja 104 su od autora, koji žive u Evropi, 60 u Angloamerici, 9 u latinskoj Americi i 42 ostali svijet. Ako bi se uzelo u obzir podrijetlo, onda bi na Evropu otpadalo čak 150, iz čega se vidi izrazito vodeći položaj Evrope u geografskoj nauci.

S obzirom na specijalnosti, s najviše je predavanja bila zastupana geomorfologija (51), zatim Sekcija za izvore, poljoprivredu i industriju (35) i dr.

Ukupno je čitano 150 referata, jer neki referenti nisu došli, a mnogi su domaći referenti zbog pomanjkanja vremena ljubazno odustali od čitanja i dali prednost gostima. Energičnost predsjednika u ograničavanju trajanja referata i diskusije omogućila je, da se ovaj ogromni posao obavi.

Nemoguće je dati pregled tog ogromnog naučnog rada, a još manje ocjenu njegove vrijednosti. Zato treba čekati objavljivanje kongresnih zbornika, koji će donijeti referate u cijelosti. Mi ćemo se ograničiti samo na pregled rada pojedinih sekcija i skrenuti pažnju na one radove, za koje smatramo, da su od posebnog interesa.

U sekciji za biogeografiju, kojoj su naizmjenice predsjedavali H. Gaussen (Francuska) i Niels Nielsen (Danska), govorio je C. Troll o vegetacionom profilu sjeverne i južne polutke; J. Rousseau o »semiarktiku« kao novoj biološkoj zoni; L. A. Mc Kay, R. N. Drummond i F. K. Hare (Kanada) o šumama sjevernog Labrador; H. Bobek (Austrija) o klimatsko-ekološkoj podjeli Irana i A. W. Kuchler (USA) o metodama vegetacionog kartiranja.

Kartografska sekcija, kojoj su predsjedvali naizmjenice G. Caraci (Italija) i A. Libault (Francuska) imala je veoma obilan program. Treba spomenuti referate: J. E. Williams (USA) o bojenoj plastici; R. J. Black (Vel. Britanija) o četverodimenzionalnim blok-dijagramima; A. J. Pannekoek (Holandija) o kartama naseljenosti na osnovu geografskih jedinica; A. Libault o novim kartama Atlas de France. Uz to su bili značajni izvještaji o kartografskim radovima francuske i talijanske topografske službe i National Geographical Society. Jedno posebno zasjedanje ove sekcije (8 referata) bilo je posvećeno izučavanju starih karata i globusa.

Pod vodstvom A. A. Millera (Engleska) radila je sekcija za klimatologiju, u kojoj treba istaći referate C. Trolla o termičkim klimatskim tipovima na Zemlji; C. W. Thornthwaite (USA) o načinu određivanja utjecaja klimatskih faktora na rast i potrošnju vode kod biljaka; A. A. Miller je govorio o važnosti izoterme 6°C za klasifikaciju umjerenih klima.

Nemoguće je u ovom kratkom prikazu iscrpiti opsežan rad Sekcije za geomorfologiju, koja je bila najbogatija idejama i najživlja diskusijama. Sastancima su naizmjenično predsjedavali H. Awad (Egipat), M. H. Lefèvre (Belgija) i P. Birot (Francuska).

S radom ove sekcije povezan je i sedmi izvještaj Komisije za proučavanje terasa i zaravni (Sèptième rapport de la Commission pour l'étude des terrasses et surfaces d'aplanissement), koji je podijeljen učesnicima. Na prvom sastanku, koji je bio posvećen problemima marinske erozije, značajni su referati engleskih stručnjaka: W. G. V. Balchin o mladotercijarnim eustatičkim pokretima i E. H. Brown o zaravni na 200 m u Walesu.

Drugi sastanak bavio se pitanjima glacialnog i periglacialnog reljefa. Tu su bili značajni referati Th. M. Griffithsa (USA) o morfologiji gorja Mc Kinley na Aljasci; D. L. Lintona (Engleska) o značenju »tora«, prosjeka u glacialnom reljefu; H. Boescha (Švicarska) o fotogrametrijskim mjerenjima kretanja glacialnih kamenih tokova u švicarskim nacionalnim parkovima.

Na trećem je sastanku najveću diskusiju izazvao referat M. A. Lefèvre o univerzalnosti zaravni od 200 m. Ta je diskusija dala povod za održavanje petog izvanrednog sastanka ove sekcije i osnivanje nove Komisije za proučavanje zaravni s obje strane Atlantika. Tu je saopćen i značajan referat J. Tricarta i A. Cailleuxa (Francuska) o prijašnjim i sadanjim uvjetima za obrazovanje peneplaina; H. von Wissmana o riječnom uravnljivanju i A. N. Strahlera (USA) o najnovijem razvoju kvantitativne geomorfologije.

Na četvrtom je sastanku zanimljiv bio referat H. O'Reilly Sternberga (Brazilija) i R. J. Russella (USA) o rasjednim linijama u dolinama Amazonke i Missisippija. To su veoma značajni rezultati, dobiveni najnovijim metodama geofizičkog istraživanja; S. P. Chatterjee (Indija) govorio je o morfologiji Ranchi-ravnjaka, a pisac ovog izvještaja o korozivnim zaravnima u Dinarskom kršu.

Geomorfološkoj sekciji možemo dodati i sastanak Komisije za periglacialnu geomorfologiju (predsjednik H. W: son Ahlmann), u kojoj su iznijeli značajne izvještaje H. W: son Ahlmann (Švedska) o periglacialnoj morfologiji u skandi-

navskim zemljama; C. H. Edelman (Holandija) i R. Tavernier (Belgija) o periglacialnom reljefu Belgije i Holandije; J. Beaujeu-Garnier o periglacialnom reljefu Centralnog gorja; A. Guilcher i A. Cailleux (Francuska) o periglacialnoj morfologiji Francuske i Francuske unije, i dr.

Sekcija za hidrografiju, kojoj je predsjedavao J. W. Wordie (Engleska), mnogo je izgubila, što nije bio prisutan glavni referent M. Pardé (Francuska), koji je bio najavio predavanja osnovnog značenja. E. Fels (Njemačka) govorio je o Janinskom jezeru u Grčkoj; J. Gentili (Australija) o režimu periodičnih rijeka u Australiji; A. Steiner (Švicarska) o naplavlivanju Thunskog jezera i dr.

Podjela sekcija i raspodjela predavanja iz antropogeografije odražava opće stanje u ovom dijelu naše struke kao i stručno gledanje organizatora. Izdvajanje uskih i različitih geografija (ne antropogeografija!) otežava metodološko usavršavanje antropogeografije i geografije kao cijeline. Pet različitih sekcija isjeckalo je materiju, a kako su uslijed toga ovi sastanci nužno održavani paralelno, to ih ni uz najbolju volju nije bilo moguće sistematski pratiti. I raspored referata po sekcijama nije bio najbolji. Tako su u dosta široku i neodređenu sekciju »Izvori, poljodjelstvo i industrija« zalutali i referati o iskorišćivanju tla i planiranju, iako su odgovarajuće komisije imale posebne sastanke.

U sekciji za demografiju i kulturnu geografiju, koja je radila pod predsjedništvom F. Milonea (Italija) i H. O'Reilly Sternberga (Brazilija), zanimljivi su bili referati: R. S. Platt (USA) o napretku kulturne geografije u USA; R. Almagià (Italija) o sadašnjem stanju antropogeografskih istraživanja u Italiji; T. L. Hilton (Zlatna obala) o rasporedu i gustoći stanovnika na Zlatnoj obali; G. Veyret-Verner (Francuska) o emigraciji iz francuskih Alpa; H. Smeds (Finska) o novoj karti naseljenosti i naselja u Finskoj.

U sekciji historijske i političke geografije (pod predsjedništvom H. C. Darbyja, (Engleska) referirao je N. Ahmad o indijsko-pakistanskom graničnom sporu 1950.; H. L. Kostanick (USA) o poslijeratnoj slavenskoj ekspanziji u istočnoj Evropi; B. Zaborski (Kanada) o geografskim karakteristikama etničkih migracija u sjevernoj Evroaziji; D. Gribaudi (Italija) o značenju »sjevera« i »juga« u životu država; H. Wilkinson (Engleska) o etničkim kartama; A. H. Meyer (USA) o smjerovima prometa i naseljavanje u području Calumet-Chicago i dr.

Sekcija o izvorima, poljodjelstvu i industriji, koja je radila pod naizmjeničnim predsjedništvom H. Boescha (Švicarska) i J. W. Watsona (Kanada), imala je najšareniji program. Od referata na njena četiri sastanka spomenut ćemo: C. Troll (Njemačka) o agrarnim pejzažima u Porajnju od 1800.—1900.; H. F. Gregor (USA) o tekućim promjenama u iskorišćivanju tla na Oxnard-ravnici u Kaliforniji; W. Kirk (Škotska) o utjecaju luka na smještaj industrije pamuka i jute u Indiji; A. Melamid (USA) o geografiji i utjecaju vlasnika na rafinerije nafte; S. Dahl (Švedska) o novim pogledima na ekonomsku geografiju Švedske; Sv. Ilesič o sistemima razdiobe obrađenog tla u Sloveniji; A. Melik o planinskom stočarstvu u Sloveniji; S. P. Catterjee (Indija) o iskorišćivanju i čuvanju mineralnih izvora u Indiji; P. Veyret (Francuska) o geografskoj ulozi sitne stoke i dr.

U sekciji o trgovini i prometu (predsjednici S. H. Beaver — Engleska i A. Sømme — Norveška) zanimljivi su bili referati: W. H. Hobbs (USA) o projektu otvorenog i tunelskog plovnog kanala u morskoj razini kroz Honduras; O. Widmer (Švicarska) o trgovačkim odnosima između Švicarske i USA i njihovoj struk-

turalnoj izmjeni; G. G. Mistardis (Grčka) o trgovačkom putu Perzijski zaliv—Eufkrat i dr.

U sekciji o gradskim i seoskim naseljima, kojom su naizmjenice rukovodili G. Chabot (Francuska) i S. P. Chatterjee (Indija), skrećemo pažnju na referate: A. K. Philbrick (USA), O metodi jedinstvene površine kartiranja velikog iskorišćavanja tla u gradskim regijama; H. Boesch, Središnje funkcije kao osnova za sistematsko grupiranje naselja; R. W. Steel, O proučavanju gradskih i seoskih naselja u Zapadnoj Africi; J. W. Alexander (USA), O klasifikaciji ekonomskih aktivnosti u gradskim područjima; J. P. Augelli (USA), O seoskoj migraciji sa sela u gradove Zapadne Indije; H. Smotkine (Francuska), O zonama predgrada; F. H. W. Green je dao nekoliko poređenja o odnosima između gradova i sela u zapadnoj Evropi i t. d.

U sekciji regionalne geografije, kojoj su naizmjenice predsjedali C. Troll (Njemačka) i B. Ž. Milojević (Jugoslavija) referirali su: Fu Hung o geografskim regijama Kine i njihovoj podjeli; B. Ž. Milojević o geografskim regijama FNR Jugoslavije; A. Watanabe (Japan) o reljefnoj podjeli Japana; K. Ahmad (Pakistan) o regionalnoj ravnoteži Pakistana; G. Chabot (Francuska) o naučnoj vrijednosti regionalne geografije — principijelna izlaganja, koja su pobudila naročitu pažnju; D. Whitlesey (USA) o američkom gledanju na regionalne studije; P. Deffontaines (Francuska) o Ibizi — malom otoku u Balearima; H. Lautensach (Njemačka) o promjeni geografskih oblika — pokušaj sistematike pejzaža; St. S. Visser (USA) uporedna vrijednost svjetskih regija; F. Schneider (Njemačka) o broju u regionalnoj geografiji i dr.

Sekcija nastavne geografije (pod predsjedništvom C. A. Alagöz — Turska i N. V. Scarfe — Kanada) održala je samo jedan sastanak, na kojem treba istaći slijedeće referate: N. V. Scarfe o novijim istraživanjima na polju nastavne geografije; L. Brooks (Engleska) o nastavi geografije; Th. F. Barton (USA) o geografiji za djecu od 6 do 10 godina; E. G. Gilland (USA) o uporednom studiju opsega geografske nastave u različitim državama; E. W. H. Briault (Engleska) o proučavanju lokalne geografije kao integralnom dijelu školske nastave i dr.

Komisija o industrijskim lukama, medicinskoj geografiji, regionalnom planiranju, pregledu svjetskog iskorišćavanja tla i periglacialnoj morfologiji kao i Komitet aridnih zona održali su jedan sastanak, na kojima su uglavnom iznijeti izvještaji o izvršenim radovima. Ali je Komisija za medicinsku geografiju imala i specijalne referate kao C. W. Gilbert (Engleska) o nekim starim engleskim kartama geografije zdravstvenog stanja i bolesti; M. Momiyama (Japan) o medicinskoj geografiji bolesti beri-beri i dr.

Komisije za međunarodnu kartu svijeta, za korištenje aerofotografije, za bibliografiju starih karata i agrarnu geografiju nisu imale unaprijed najavljenog programa. Njihovi su predsjednici održali sa zainteresiranim stručnjacima informativne sastanke.

Pored toga su održani: jedan opći sastanak i dva simpozijuma o svjetskom snabdijevanju i o tropskoj Africi. Na općem sastanku je dotadašnji predsjednik Međunarodne geografske unije G. G. Cressey održao predavanje: Zemlje za 2,4 milijarde susjeda. Na simpozijumu o svjetskom snabdijevanju zanimljivi su referati: Th. Schulz (USA) o snabdijevanju USA; G. Kuryan (Indija) o problemu hrane u Indiji, a kasnije se nastavila diskusija u vezi referata predsjednika G. G. Cressey. Na simpozijumu o tropskoj Africi najviše je pažnje pobudio referat E. Weigta (Njemačka) o prirodnim izvorima i mogućnostima razvoja u istočnoj Africi. Ovaj

bi simpozijum sigurno naišao na veći interes, da je proširen na tropsku zonu uopće — komparacije bi imale općenitije i veće značenje.

Spomenuli smo samo ona predavanja, koja su nam izgledala naročito zanimljiva. Za pregled i ocjenu bogatog sadržaja kongresa treba čekati službene zbornike. Sadržaji predavanja »Abstracts of Papers«, koji su na vrijeme prispjeli, bili su objavljeni (uglavnom na engleskom i francuskom) i učesnicima su služili kao veoma korisna obavještenja. Predavanja predsjednika G. G. Cresseya i H. W. son Ahlmanna bila su umnožena i podijeljena. Na glavnim sastancima bili su uređaji na simultana prevođenja na tri jezika (engleski, francuski i španjolski). Kad uz to podvučemo, da su predavanja održana u povezanim prostorijama, a na vodiću kongresa bio je i plan prostorija, onda je očito, da su bile dane najveće tehničke mogućnosti praćenja kongresnog rada. Ali ipak je bilo izvjesnih momenata, koji su to onemogućivali. Broj predavanja bio je suviše velik i heterogen. Vjerovatno to nije izbijalo na dosadašnjim kongresima, koji su imali manje učesnika. Saopćenja bi trebalo koncentrirati na pitanja, koja imaju naročiti opći interes. Ta je problematika od kongresa određena komisijama i komitetima, koji se osnivaju pri Međunarodnoj geografskoj uniji. Sigurno će se u međuvremenu pokazati aktuelnost i novih problema ili će pojedinačni radovi ukazati na njihovu važnost. O tome bi trebali odlučiti priređivači kongresa i Međunarodna geografska unija, imajući pri tome u vidu koncentraciju i ograničenja.

Trebalo bi svakako izbjeći, da u program ulaze referati, koji nemaju niti naučne dubine niti širine interesa. Izvjesno bi se na taj način postigla veća koncentracija rada.

Svečani referat predsjednika G. G. Cresseya bio je suviše patetički i statističko-kombinatorski postavljen. On nije imao geografskog kompleksno-kauzalnog gledanja. Kao što je diskusija pokazala (osobito L. D. Stamp), problem svjetskog snabdijevanja još uvijek nije u broju ljudi. Sigurno je 1 milijarda oko 1800. godine živjela slabije od 2,4 oko 1950., a i rezervne hrane su sada veće nego pred 150 godina. Rezerve su veće i od potreba hrane. To se najbolje vidi u USA. Problem je trebalo drukčije i kritičnije postaviti.

Iskustvo ovog velikog kongresa je pokazalo, a to su potvrdili i veoma ugledni predstavnici naše struke, da bi pri Međunarodnoj geografskoj uniji trebala, možda permanentno, postojati Komisija za metodologiju geografske nauke i svoje rezultate iznositi na plenarnim sastancima. Geografski objekt se u vremenu mijenja i novim potrebama treba prilagoditi sistem obrade—različite škole u tome nejednako uspijevaju. Treba tražiti što kompleksnije i adekvatnije metode, iskusni bi mnogo pomogli ostalima, a svi skupa bi sigurno pošli dalje. Potrebu ovih studija i rasprava pokazala su shvatanja antropogeografije i različita gledanja na bit regionalne geografije, a očito to ne vrijedi samo za kongres u Washingtonu, već i za geografski rad uopće. Međunarodni kongresi su pozvani da raspravljaju ova osnovna pitanja.

Za dalji geografski rad naročito su važne odluke donesene na završnom sastanku osmog zasjedanja Međunarodne geografske unije.

Od 13 komisija i komiteta, koliko ih je prihvaćeno na kongresu u Lisabonu (1949.), dokinuto je 8 (1. za agrarnu geografiju; 2. za geografsku upotrebu aerofotografije; 3. za industrijske luke; 4. za međunarodnu kartu svijeta 1 : 1,000,000; 5. za populaciju; 6. za regionalno planiranje; 7. za eroziju tla i 8. za studij terasa). Konstatirano je, da agrarna geografija nije uspjela odrediti svoj sadržaj; međunarodna karta svijeta je prepuštena Međunarodnom kartogr. komitetu pri OUN; sekcija za populaciju nije uspjela da razvije svoj rad; komisija za geografsko ko-

rišćenje aerofotografije više nije potrebna, jer se to u svim zemljama provodi (poučno za naše prilike!) i t. d. Začuđuje nas, da je dokinuta komisija za eroziju tla. Četiri dosadašnje komisije nastavljaju rad: 1. Medicinska geografija (predsjednik J. M. May — USA); 2. Periglacialna morfologija (predsjednik A. Cailleux — Francuska); 3. Korišćenja tla (predsjednik S. van Valkenburg — USA) i 4. Komitet za bibliografiju starih karata (predsjednik R. Almagià — Italija). Osnovane su slijedeće komisije i komiteti: 1. Proučavanje pojava krša (predsjednik H. Lehmann — Njemačka) 2. Nastava geografije (predsjednik N. V. Scarfe — Kanada); 3. Aridne zone (predsjednik P. Meigs — USA); 4. Erozione zaravni oko Atlantskog oceana (F. Ruellan — Francuska); 5. Bibliografska klasifikacija kartografskih djela i karata (predsjednik A. Libault — Francuska); 6. Evolucija padina (pred. F. J. Macar — Belgija i P. Birot — Francuska); 7. Obalna sedimentacija (pred. A. Schou — Danska), i specijalni komiteti: za pitanje početnog meridijana i datumske granice (pred. S. W. Boggs — USA) i za izradu tablice za konvertiranje i unifikaciju mjera (pred. H. K. Amiran — Izrael). Za nas je naročito važna Komisija za proučavanje krša, koja je osnovana na sugestiju našeg Nacionalnog geografskog komiteta i u čijem je užem odboru, pored predsjednika i G. Chabota — Francuska i pisac ovog izvještaja.

U Međunarodnu geografsku uniju bile su do kongresa u Washingtonu učlanjene 34 države-članice. Prestalo je članstvo, zbog neplaćanja kotizacije, Rumunjskoj, Bugarskoj i Južnoafričkoj uniji (Jugoslavija je u sekretarovu izvještaju istaknuta kao veoma uredan član). Primljeno je 15 novih članica, tako da Međunarodna geografska unija sada ima 49 država-članica.

Pozive za idući kongres podnijele su delegacije Brazilije (Rio de Janeiro), Austrije (Beč) i Vel. Britanije (Edinburgh). Zamamne riječi predstavnika Brazilije i geografski interes za ovu zemlju brzo su dobili ogromnu većinu delegata. Tako će se idući, 18. međunarodni geografski kongres održati u Rio de Janeiro u 1956. godini. Međutim, ubrzo je kod evropskih delegata izbila svijest o finansijskim poteškoćama za učestvovanje na kongresu u Rio de Janeiro. Zbog toga, da bi se unutar glavnog svjetskog kruga geografskih stručnjaka učuvala potrebna veza, odlučeno je, da se u 1954. g. u Edinburghu održi evropska geografska konferencija. U najnovije vrijeme doznajemo, da je prihvaćen prijedlog turske vlade, da se ta konferencija održi u Carigradu. Ukazali smo, kolike su pomoći stranim delegatima pružile vlasti i institucije USA, a s obzirom na troškove puta u Braziliju, čeka organizatore slijedećeg kongresa još teži zadatak.

Za novog predsjednika Međunarodne geografske unije izabran je L. D. Stamp (Engleska), tajnik je i dalje G. A. Kimble (USA); prvi podpredsjednik O. Ribeiro (Portugal); potpredsjednici: G. Cressey (USA), M. Sorre (Francuska); H. W. son Ahlmann (Švedska) i H. O'Reilly Sternberg (Brazilija), H. Boesch (Švicarska) i G. Kuriyan (Indija).

Unija će nastaviti s izdavanjem «Bulletina», potpomagat će mimeografirano izdavanje «Bibliographie géographique internationale». Učesnicima je podijeljen nepotpuni izvještaj «The Status of Geography in Countries adhering to the International Geographical Union», a najavljeno je, da je u tisku važni «World's directory of Geographers».

Prikaz bi bio nepotpun, kad se ne bi spomenule i priredbe, koje su bile povezane s kongresom. U samim prostorijama održavanja kongresa bila je priredena velika kartografska izložba, gdje su privlačile pažnju novije karte Vel. Britanije, Francuske, Švicarske, Holandije, Italije i dr. evropskih država. Šteta, što i naša

država nije bila zastupana. Sistematska i još bogatija bila je kartografska izložba američkih država u palači Panameričke unije — tamo je dominirala snaga državnih kartografskih servisa USA. U kongresnim prostorijama hotela Statler priredili su i različiti izdavači izložbe svojih izdanja.

Prije i poslije kongresa bile su veoma zanimljive ekskurzije. Prije kongresa su bile dvije: jedna osmodnevna kroz New England i druga desetodnevna kroz industrijske gradove sjeveroistočnog dijela USA (pošla je od Philadelphije do Chicaga i povratak dolinom Hudsona). Poslije kongresa bila je 11-dnevna ekskurzija na »Jug« i velika 27-dnevna transkontinentalna. Nažalost, zbog financijskih razloga, nijedan naš delegat nije mogao učestvovati na ovim velikim ekskurzijama, što je ogroman gubitak. Mi smo se zadovoljili veoma zanimljivim jednodnevnim izletom u Blue Ridge i dobivenim vodičima za druge ekskurzije. Kongres je bio vremenski povezan i s drugim priredbama od velikog geografskog interesa, na kojima su mogli učestvovati i članovi kongresa. Od 27. srpnja do 4. kolovoza bila su savjetovanja geografske komisije Panameričkog instituta za geografiju i povijest; od 4. do 6. kolovoza proslava 100-godišnjice Američkog geografskog društva u New Yorku; 6. i 7. kolovoza godišnji sastanak Saveza američkih geografa (Association of American Geographers) i Nacionalnog savjeta američkih nastavnika geografije (National Council of Geography Teachers) u istim prostorijama, gdje se održavao kongres, i napokon od 4. do 16. rujna bio je u Washingtonu Sedmi kongres Međunarodnog društva za fotogrametriju.

Geografske i srodne ustanove priredile su izložbe ili predavanja za vrijeme kongresa. Učesnicima je pokazana veoma moderna palača, uređaji i kolekcije društva National Geographical Society. Mogli smo razgledati bogate kolekcije i specijalnu izložbu karata u Library of Congress; gdje smo, nažalost, konstatali, da kod nas ne postoji tako bogata kolekcija kartografske dokumentacije o našim krajevima. Isto su tako u U. S. Army Map Service učesnicima pokazani uređaji ove moderne kartografske ustanove.

Department of agriculture, Smithsonian Institution, National gallery of arts i bezbroj drugih ustanova i spomenika, kao i cijela monumentalno građena prijestolnica, davali su učesnicima mogućnost da iskoriste svaki dio raspoloživog vremena. Dobro organizirani komiteti davali su im potrebna obaviještenja.

Državni sekretar David K. Bruce dao je službeni prijem učesnicima kongresa. U velikoj dvorani Constitution Hall svečano su prikazani filmovi ekspedicija National Geographic Society (Chubb, krater u Kanadi; Južni Mehiko i Sijam). Na službenom kongresnom banketu pozdravljeni su svi prisutni učesnici 8. međunarodnog geografskog kongresa (1904), a predstavnici još starijih društava (Société de géographie de Paris — 1821; Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin — 1828; Royal geographical Society — 1830 i Sociedad mexicana de geographia y estadística — 1833) čestitali su stogodišnjicu Američkom geografskom društvu. Nacionalna akademija znanosti (The National Academy of Sciences) priredila je za učesnike prijem u vrtu svojega sjedišta. Uprava nacionalnih parkova prikazala je reviju koloriranih filmova iz različitih parkova, popraćenu predavanjem. Svima pozvanima ostat će u naročitoj uspomeni veoma uspio prijem, koji je za oko 200 delegata dao predsjednik Nacionalnog geografskog komiteta W. W. Atwood u svome domu.

17. međunarodni geografski kongres bio je snažna i uspješna manifestacija geografske nauke i međunarodne naučne solidarnosti. Njegovi organizatori mnogo-

su učinili, da se stručnjaci iz cijelog svijeta upoznaju, približe i izmijene iskustva. Nakon osam kongresnih dana učesnici su ostali pod velikim dojmom bogatog saznanja, što je za nas strance bilo pojačano dodirrom sa specifičnom američkom stvarnošću.

RÉSUMÉ

Le XVII^{-ème} congrès international de géographie

par J. Roglić

L'auteur donne un aperçu de la méthode et des travaux du XVII^{-ème} congrès international de géographie. D'après le nombre des participants et des pays représentés c'était le plus grand congrès qui a eu lieu jusqu'à présent; comme il est naturel le plus grand nombre de représentants était venu des Etats Unis. Par différentes sortes d'aide, les organisateurs ont facilité la participation au congrès à peu près à la moitié de participants étrangers. Les travaux se sont déroulés dans des conditions parfaitement favorables dans les appartements confortables de l'hotel Statler. Le comité national de géographie des Etats Unis sous la direction de M. W. W. Atwood a beaucoup contribué au déroulement efficace du congrès.

Les travaux même du congrès, du point de vue commissions, réunions et exposés peuvent servir de model. Le programme était un peu surchargé: la division en sections et l'ordre des conférences étaient quelque peu inhabituels. Dans l'avenir on pourrait peut-être limiter l'étude des problèmes. L'expérience et le caractère de notre matière nous suggèrent l'étude régulière des méthodes mêmes de la science géographique.

Les participants au congrès de Washington ont eu toutes les possibilités de tirer différents profits concernant leur propre spécialité et nous autres étrangers nous avons eu l'occasion de connaître sur place la réalité américaine spécifique. Notre intérêt malheureusement été limité par la cherté de la vie en Amérique. Les hauts prix qui chargent les géographes européens au cours des congrès qui ont lieu sur le territoire américain rendent la mission des organisateurs du future congrès à Rio de Janeiro très délicate.

(Traduit par A. Polanšćak)